THE HOLY LAND AND THE BURDEN OF COLLECTIVIZATION IN THE NOVEL "NIȘTE TĂRANI" BY DINU SĂRARU

Ioana Cristina Pătrună
PhD Student, National University of Science and Technology „Politehnica" Bucharest, University Center of Pitești

Abstract: The present work presents the historical events that occured after World War II. The human mentalities changes because the political regime enforces some rules that are not quite benevolent with the people, especially the peasants. Through the eyes of an ordinary peasant, these changes bring poverty, obedience and mainly an uncertain future. The communist period in Romania isn't easy for the village life. The hardships of poor people aren't taken into account by the Security. The peasant just should to obey and nothing more and to convince him, promises are made, whom he is forced to accept.
Also, in Romanian literature we deal with different categories of peasants. One of the well-known characters whose greedy desire is to obtain land and not by honest means is Ion from the novel with the same name written by Liviu Rebreanu.
In his novel, Dinu Săraru, imagined the life of some peasant, which were about to face the collectivization. Those peasants under no circumstances accept to let the land in the hands of the Security. They know that they have to fight if they want to keep the household safely. Also, they are strong characters, who were taught to face the danger and to work hard for what they wanted. With the price of keeping the land they must to make sacrifices. They could be beaten or expelled but at least the know that nobody took their land.

Keywords: collectivization, land, peasant, communism, literature

Este o certitudine faptul că literatura română și-a orientat subiectele către viața celor a căror menire era lucrul pământului, sesizând legătura organică dintre om și loc, într-un destin comun, influențat de istorie. Este cunoscută preocuparea lui Liviu Rebreanu pentru această temă cu rezonanțe istorice și sociale. Cunoscutele sale romane Ion și Răscoala construiesc, împreună cu o parte din nuvelele sale, imaginea prototipică a relației dintre țăran și pământul față de care acesta are sentimente complexe, considerându-l ca pe-o ființă, sau ca parte a destinului istoric al lumii de la țară. „Ion" prezintă povestea protagonistului cu același nume dispus să renunțe la iubire în favoarea pământului. Scopul său principal este de a obține cât mai mult pământ, pentru că acest lucru era esențial în viața unui tânăr țăran, capabil să-l muncească și astfel să dobândească o poziție socială de prim rang în comunitatea rurală, pe măsura inteligenței și dorinței de muncă ce-i împodobeau personalitatea.În satul tradițional românesc cea mai importantă preocupare a țăranilor era munca la câmp. Totodată, cine era mai înstărit, era și mai bine văzut în sat, motiv pentru care agonisirea de pământ crește și mai mult în inima țăranului. Pe lângă lăcomie, încercarea lui Ion de a dobândi pământ este strâns legată de dorința de a scăpa de eticheta înjositoare de sărăntoc.

După cel de-al Doilea Război Mondial, mentalitățile umane sunt influențate în moduri profunde și complexe, pentru că definesc percepțiile sau comportamentele societății. Este o epocă a provocărilor economice și politice, care influențează gândirea oamenilor. De pildă, procesul de colectivizare a avut un rol semnificativ în schimbarea mentalității țăranului.

Colectivizarea a fost mai mult un război împotriva poporului român decât o creștere a economiei din România. Prin procesul colectivizării pământurilor și bunurilor, proprietatea privată a fost distrusă, iar țăranii liberi transformați în proletari. Pentru țăranul român postbelic, cea mai mare bucurie era pământul. Simplul fapt că muncea o bucată de pământ,

iar recolta o putea vinde sau o împărțea în familie era tot ce își dorea. După terminarea războiului, cei care reușeau să se întoarcă sănătoși acasă cumpărau pământ sau încercau să își pună la punct o mică gospodărie. Era o altă față a lumii, cu care vremea era nevoită să aibă răbdare și peste care timpul nu putea trece. Pacea interioară a omului nu putea fi răscolită, pentru că el avea un țel în viață, un motiv pentru care să se trezească dimineața devreme și să pună capul pe pernă noaptea târziu. Pe lângă viața cotidiană, mai apăreau și greutățile neajunsurilor, povara sănătății șubrede, însă acestea erau nesemnificante pentru omul de rând, pentru că el voia să trăiască și trăia din plin.

Dinu Săraru portretizează viața țăranilor de la Cornul-Caprei valorificând aceste aspecte reale din viața satului. Autorul aduce în literature română imaginea satului de după cel de-al Doilea Război Mondial, în care personajele principale duc o aprigă luptă interioară între dorința de a munci pământul primit și dobândit imediat după război și pofta partidului comunist român, care vrea să stârpească fiecare gospodărie și să o treacă în numele statului. Așa cum ne spune istoria, procesul de colectivizare a venit treptat, iar oamenii legii aveau nu numai rolul de a-i avertiza pe țărani cu vorbe în vânt, ci și de a-I oblige să se dea după noile reguli, având pumnii strânși și bâtele la vedere. Dinu Săraru a pus în inima personajelor sale frica și răzvrătirea, două elemente susceptibile, care ajută cititorul să cunoască mai multe fețe ale regimului comunist.

După cum spune chiar autorul însuși, personajele din romanul „Niște țărani” sunt reale. A copilărit și a crescut cu ele, doar că, atunci când s-a decis să îi strângă pe acești țărani din Slătioara în romanul său, a vrut ca toți cei care trec de paginile acestei cărți să înțeleagă măcar jumătate din ce simțea un om peste care trecea valul colectivizării. Un prim personaj și cel mai popular este Năiță Lucean. Trăsătura principală a lui Năiță este viclenia, însă nu caută să facă rău nimănui, ci vrea doar să își țină familia și pământul în siguranță. Încă din primul capitol, Năiță se opune securității, dar în același timp se infiltrează printre forțele de ordine să afle ce se întâmplă. Refuză să înapoieze arma, pretinzând că nu deține una, cu scopul de a enerva, poate, pe ofițeri sau chiar pe primar. Statura înaltă și impozantă a lui Năiță îl face să pară mai dur, chiar și pentru prietenii săi. De multe ori ezită să vorbească mai mult decât trebuie, ci doar ascultă și se gândește; ispitește pe ceilalți să îi ofere răspunsuri, iar ochii lui sunt pe fiecare vecin sau prieten. Chiar dacă este un om trecut prin greutăți și experiențe, Năiță este speriat de ceea ce o să vină peste el și familia lui. Totuși, nu lasă teama să îi acapareze gândurile, pentru că nu are voie să fie speriat și pentru că asta vor și ei, Securitatea, să încolțească frica în sufletele țăranilor. Are de crescut șase băieți și cum altfel să îi crească dacă nu luptând pentru rostul lor.

Pe lângă viclenie, Năiță Lucean are ca trăsătură principală ironia. Dacă prim-secretarul, sau ofițerii, sau chiar primarul Craina îl atacă cu amenințări sau promisiuni goale, el se apără vorbind în batjocoră. Un episod în care Năiță joacă un rol de om neștiutor este în capitolul III, când presat de întrebările maiorului cu privire la deținerea unei pușți, acesta răspunde constant că are un sac de mălai la moară și este păcat de sac, că îl plouă degeaba și nu are cine să îl ia.

Alt episod în care Năiță pare că își bate joc de primar este în capitolul V, când Ion Ciclop și Craina îl vizitează pe Lucean într-o zi friguroasă de iarnă. Năiță, deși aude strigătele celor doi la poartă, se codește să deschidă, lăsându-i să înghețe. Ba mai mult, atunci când în sfârșit iese să vorbească cu cei doi, preferă să o facă afară, în zăpadă, cu gândul că Ciclop și Craina se vor sătura și vor pleca.

Dacă este un om viclean și zeflemitor, Năiță Lucean este și deștept, dovedind această însușire de mai multe ori pe parcursul romanului. Recurge la ironie și batjocoră pentru a evita să le facă pe plac maiorului sau prim-secretarului și să se înscrie primul pe lista colectivizării.

Pentru Năiță Lucean pământul este sfânt, iar colectivizarea este o povară, un ghimpe în talpă pe care nu îl poate scoate, iar cu cât rămâne în carne, cu atât mai mult adâncește rana.

Totodată, aceeași povară o simte și Pătru cel Scurt, prietenul și finul lui Năiță. Pentru el este altfel, spre deosebire de ceilalți țărani din Cornul-Caprei, fiindcă Pătru fusese orfan de mic și nu avea pământ, avea doar vise să își facă o gospodărie, iar oamenii să îl laude. Încă din armată i se promisese că va stăpâni pământ: „Băieți, acum, când ne întoarcem, țara e a noastră, războiul ăsta ne-a dat ce visa țăranul român toată istoria lui. Cum ajungem acasă, cum luăm pământul în stăpânire.”[1], dar acest pământ îi scăpa printre degete acum. Pătru cel Scurt era orgolios din fire, roșinos, dar vrednic, unde punea el mâna, se cunoaștea și cu hărnicia lui se mândrea oriunde. Ura când ceilalți îl numeau „aghiotantul” lui Năiță, doar pentru simplul fapt că stăteau mai tot timpul împreună, iar Năiță îl ajutase în nenumărate rânduri. În sinea lui, Pătru avea impresia că este distinct față de nașul său, fapt care îi ridică acestuia bănuieli în ceea ce îl privește pe Năiță și, în același timp, se gândește că Lucean va cădea primul în ghearele colectivizării.

Pătru cel Scurt reprezintă omul nefericit și cu un destin tragic, printre țărani, dar chiar și fără avere, se teme la fel de mult ca și ceilalți. Tocmai atunci când începe să își facă o gospodărie și să își împlinească vis cu vis, timpul nu mai este atât de răbdător cu el. Pleacă, lăsându-i pe ceilalți să înfrunte viitorul necruțător.

Colectivizarea întârzie să vină cu fiecare zi care trece. Timpul își vede de drum, vremea vine cu secetă, cu ploi, cu ninsori înalte până la strașina casei, iar țăranii așteaptă ceasul cel rău. Sunt zile în care pacea dăinuie, fără ca nimeni să mai pomenească de vreo colectivizare. Numai unul dintre țărani pare să râcâie fricile țăranilor din nou și din nou. Simion Popescu, țăranul al cărui destin nu a fost deloc unul prietenesc, dar care s-a resemnat odată cu trecerea anilor, repeta o vorbă, pe care o adresa oricui se nimerea lângă el, dar în special lui Pătru: „o să vie vremea vierului”[2]. Asta însemna că vor veni vremuri grele, însă Simion avea un pahar de țuică lângă el când prevestea răul prin câteva cuvinte, iar ceilalți nu păreau să îl ia în seamă. Dar se știa că, inevitabil, răul va veni, oricât de încet merge, apropiindu-se cu pași mărunți.

Acest Simion Popescu nu avea altceva decât casa unde stătea și un cazan de țuică. Privea nepăsător când Craina sau Ciclop îi cărau bunurile din curte sub pretextul că nu și-a plătit cotele sau că este dator. Era deja împăcat cu situația că, atunci când „o să vie vierul” pe el nu îl va mai afecta. Își ducea traiul de zi cu zi, cântând la biserică. Cu toate acestea, nu se putea să nu se teamă și el de colectivizare, deoarece puținul pe care îl avea era pe cale să dispară.

Pentru că țăranii nu voiau să coopereze, ba chiar se sfiau în a vorbi cu primarul, Craina îi tatona cu vorbe, cu promisiuni, doar, doar vor ceda și se vor înscrie. Era binecunoscut conceptul de ademenire al țărănimii prin mijloace distincte de convingere. În ultimă instanță, se apela la agresiune fizică asupra celor care refuzau să se treacă pe listă. Întrebat de către Pătru dacă a fost bătut de ofițeri, când a fost reținut o zi și o noapte la primărie, Năiță nu răspunde, însă în amintirile lui știe că acei ofițeri erau nemiloși.

Craina nu era binevăzut în sat, datorită caracterului său și mai ales pentru că mulți țărani nu știau de unde apăruse acest om negricios să ocupe el scaunul în primărie. Mai mult, angajase niște spețe de oameni inculți precum Ion Ciclop, care nu știa carte sau Budurică, care avea geantă și tăia amenzi la țărani în piață, înjurându-i. Nici chiar el însuși, nu provenea dintr-o familie cu situație, însă așa erau vremurile. Trebuia să fii un șarlatan, ca să ai puterea să păcălești un biet țăran cinstit. Cunoștea care sunt situațiile în sat, cine are mai mult pământ sau mai puțin; cine plătește cotele și cine nu; cine are de unde plăti și cine tot amână. Primul pe care încercase să îl convină era Năiță, cu care nu se putea înțelege deloc. Mai târziu face o încercare și cu Pătru: „Pătrule, când mai vii pe vale, să dai pe la mine, că am să te întreb

[1]Dinu Săraru, *Niște țărani,* Editura AS, București, 1991, pagina 105
[2]Dinu Săraru, *Niște țărani,* Editura AS, București, 1991, pagina 121

ceva."[3] Îi spunea aceste lucruri cu o autoritate în glas și părea că fața lui negricioasă se înnegrește și mai rău, observa Pătru, dar spre dezamăgirea lui Craina, nu avea să primească vreo vizită de la bărbat. Astfel, primarul se hotărăște să se ducă el în casa omului. Modul cum se furișează la casa lui Pătru, fără să strige, ca să nu trezească câinele, îl face pe acesta să deteste și mai mult prezența primarului în curtea sa. Gluma se îngroașă în momentul în care Craina observă lemnele din curtea lui Pătru și cele două oi primite drept zestre. Se face curios de aceste bunuri, iar săracul Pătru se alege mai mult cu datorii față de primărie decât cu vreo promisiune.

Dornic să aibă rezultate cât mai concrete și rapide, Craina întreba și cât pământ avea fiecare și unde. Năiță este unul dintre oamenii care reacționează imediat după ce vede interesul aprig al primăriei. Hotărăște să folosească pământul pe care îl avea drept loc pentru casele celor șase copii ai săi. Se gândea că nu va mai fi așa de ușor să se colecteze o bucată de pământ care este pregătită pentru ridicarea unei case. Nu mai pierde vremea și se apucă de construcția temeliilor pentru casă, fără să știe nimeni, cu atât mai puțin cei de la primărie. Construcția primei temelii pentru casă se întâmplă în capitolul VIII al romanului. Este un episod important din punct de vedere al evenimentelor și îngroșează și mai mult tăria de caracter a lui Năiță, deoarece era pentru prima dată când disperarea din suflet lua locul celorlalte virtuți. Autorul arată lupta și sacrificiul pe care omul de rând este dispus să le facă pentru a nu pierde pământul. Muncea cu sudoare frunții, din zori și până-n seară, doar ca pământul să nu se irosească în mâini străine. Fericirea lui Năiță ia sfârșit în clipa în care prim-secretarul află de planurile lui: „Dar nu mai putea fi atent la întrebările aceluia. Ochii săi vedeau numai temelia casei și o vedeau prăbușită, ca și când ar fi trecut un cutemur peste ea"[4], iar mai apoi Ciclop îl cheama la primărie cu actele pământului. Gândurile lui se îndreptau numai în Valea cu Pietrele, acolo unde era turnată prima temelie și unde intenționa să facă temelii pe toată suprafața lotului. Nu îl va apuca colectivizarea.

În capitolul X, în ziua de Sfântă Mărie Mică, la pomana organizată de Pătru, toată lumea mânânca și bea pe săturate. Era, poate, ultima zi în care țăranii se mai puteau bucura și mai puteau ciocni un pahar de țuică liniștiți. Oamenii râdeau și glumeau, unii se îmbătaseră deja până să ajungă preotul să sfințească masa, iar lui Pătru cel Scurt îi plesnea inima de bucurie că toată această veselie era la el în curte, pomana aceasta fiind unul dintre visurile sale. La masă, lângă Năiță se afla Gheorghe Oțăt, care îi spunea acestuia că el se înscrie. Argumentul lui era „că așa trebuie", ceea ce nu îi convinea lui Năiță. Nu îi vine să creadă că tocmai un alt prieten de-al lui, Petre a lui Toma, cu care făcuse temeliile și care ducea sărăcia la fel ca ceilalți avusese ideea să se înscrie și, colac peste pupăză, devenise funcționar la primărie. Simțea o trădare, acolo, adânc, în suflet și o ciudă pe prietenii lui, dar și pe timpul acela care nu îi cruța deloc. Pământul sfânt avea să apuce în mâini străine și povara colectivizării era mult prea grea să o care în spate de acum înainte.

Moartea lui Pătru cel Scurt pare să pună bocancul pe gâtul lui Năiță Lucean. Ultimul capitol al romanului îl înfățișează pe Năiță scriind pe foaie tot ce va reveni statului. Înainte de a pleca spre primărie, îi răspunsese neveste-si pe un glas mai mult plâns: „a trecut viața și n-am făcut nimica și am îmbătrânit și mi s-a urât să mai bată Ciclop la ușa mea."[5]Altul era primar acum, Geanovu, un om care voia să pară înțelegător cu fiecare țăran în parte, mimând acel zâmbet forțat și scurt, însă era la fel de conștient cât erau și ceilalți oameni că orgia colectivizării bătea la ușă. Pentru țăranii de la Cornul-Caprei soseau vremuri interesante. Omul mic de statură, bondoc și sărac se dusese tocmai când punea cap la cap un pui de gospodărie. Poate că alții trebuiau să facă față colectivizării, nu el, pentru că nu avusese niciodată avere și nici nu îi era menit să aibă una. Se îmbătase cu iluzia unui statut printre

[3]Dinu Săraru, *Nişte ţărani*, Editura AS, București, 1991, pagina 122
[4]Idem, pagina 156
[5]Dinu Săraru, *Nişte ţărani.*Editura AS, București, 1991, pagina 283

oameni, dar, cine știe, poate s-ar fi bucurat în sinea lui să scrie și el pe foaie ce dă în grija statului, pentru că avea ce să dea și de unde să dea.

Toate sacrificiile făcute pentru a-și păstra bucata de pământ, într-un final nu mai înseamnă nimic, atunci când țăranul stă pe scaun, își enumeră vitele, bunurile din curte și pământul pe care le va primi statul. Năiță Lucean, Pătru cel Scurt, Gheorghe Oțăt, cât și ceilalți țărani ajung la capătul puterilor, cu mintea lucidă că undeva se va termina totul. În sufletul lor au știut mereu că vor fi înfrânți, dar au preferat să lupte în continuare, pentru că așa funcționează mentalitatea țăranilor și, mai ales, pentru că așa au fost învățați să facă. Au făcut războiul și în fiecare zi au trecut pe lângă oameni morți, teritorii cucerite, cu speranța și gândul că pământul va fi al lor și doar al lor.

În romanul „Niște țărani" Dinu Săraru nu intenționează să povestească evenimente din regimul comunist, ci vrea să valorifice mentalitatea țăranului în cadrul unei epoci cruciale din România. Prin intermediul unor oameni simpli, autorul evidențiază viața satului oltenesc, ce a însemnat procesul de colectivizare, în ce proporție iubea țăranul pământul și ce sacrificii era în stare să facă pentru a nu-l pierde. De asemenea, conferă personajelor trăsături diferite, făcându-l pe Năiță înalt, pe Pătru pitic, pe Dumitru lui Dincă ciung sau pe Simion Popescu bețiv, dar toți luptând împreună împotriva Securității, împotriva regimului și împotriva colectivizării.

BIBLIOGRAPHY

Rebreanu, Liviu, *Ion*, Ed. HERRA, București, 2008

Săraru, Dinu, *Niște țărani,* Ed. AS, București, 1991

https://ro.historylapse.org/colectivizarea-agriculturii

https://adevarul.ro/stiri-locale/botosani/cum-s-a-produs-colectivizarea-in-romania-modelul-2021439.html